

Regionalt utvecklingsansvar i vissa län

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas proposition 2009/10:156 Regionalt utvecklingsansvar i vissa län. I propositionen föreslås att försöksverksamheten med ändrad regional ansvarsfördelning i Skåne och Västra Götalands län görs om till att gälla permanent. Verksamheten ska regleras genom en ny lag som ska omfatta Gotlands, Skåne, Hallands och Västra Götalands län. Lagen föreslås innehålla bestämmelser om regionalt tillväxtarbete och om länsplaner för regional transportinfrastruktur. I propositionen föreslås också ändringar i lagen (2002:34) om samverkansorgan i länen och lagen (2007:459) om strukturfondspartnerskap.

Lagförslagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2011.

Utskottet tillstyrker i huvudsak regeringens förslag. När det gäller beteckningarna regionfullmäktige och regionstyrelse anser utskottet dock att övervägande skäl talar för att också Gotland bör ges möjlighet att använda beteckningarna. Utskottet föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att regeringen bör återkomma med ett förslag i detta avseende.

I betänkandet finns en reservation (s, v, mp).

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning	4
Bakgrund	4
Propositionens huvudsakliga innehåll	5
Utskottets övervägande	6
Regionalt utvecklingsansvar i vissa län	6
Gällande bestämmelser	6
Propositionen	8
Motionerna	11
Utskottets ställningstagande	12
Reservation	13
Helhetslösning, punkt 3 (s, v, mp)	13
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	15
Propositionen	15
Följdmotionerna	15
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	16

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Beteckningarna regionfullmäktige och regionsstyrelse

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anfört om att regeringen bör återkomma med förslag som innebär att beteckningarna regionfullmäktige och regionstyrelsen får användas för Gotlands del. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:K11.

2. Regionalt utvecklingsansvar i vissa län

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om regionalt utvecklingsansvar i vissa län,
 2. lag om ändring i lagen (2002:34) om samverkansorgan i länen,
 3. lag om ändring i lagen (2007:459) om strukturfondspartnerskap.
- Därmed bifaller riksdagen proposition 2009/10:156.

3. Helhetslösning

Riksdagen avslår motion 2009/10:K12.

Reservation (s, v, mp)

Stockholm den 25 maj 2010

På konstitutionsutskottets vägnar

Berit Andnor

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Berit Andnor (s), Per Bill (m), Morgan Johansson (s), Andreas Norlén (m), Stefan Tornberg (c), Yilmaz Kerimo (s), Cecilia Wigström i Göteborg (fp), Helene Petersson i Stockaryd (s), Björn Leivik (m), Billy Gustafsson (s), Ingvar Svensson (kd), Anna Tenje (m), Marianne Berg (v), Phia Andersson (s), Mikael Johansson (mp), Karl Sigfrid (m) och Birgitta Sellén (c).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

En promemoria kallad Ansvar i vissa län för regionalt tillväxtarbete och infrastrukturplanering (Ds 2009:51), som utarbetats inom Regeringskansliet och varit föremål för remissbehandling, ligger till grund för propositionen.

Propositionen har föranlett två motioner (s, v, mp respektive s). Regeringens och motionärernas förslag finns förtecknade i *bilaga 1*. Regeringens lagförslag finns i *bilaga 2*.

Bakgrund

Riksdagen beslutade 1996 att en försöksverksamhet med ändrad regional ansvarsfördelning skulle genomföras i Kalmar, Gotlands och Skåne län från den 1 juli 1997 fram till utgången av 2002 (prop. 1996/97:36, bet. 1996/97:KU4, rskr. 1996/97:77). Till grund för regeringens förslag till riksdagen låg ett betänkande från den parlamentariska kommittén Regionberedningen, slutbetänkandet Regional framtid (SOU 1995:27). I riksdagens beslut om ändrad länsindelning i Västsverige m.m. ingick att försöksverksamheten skulle utvidgas till att omfatta även det då nybildade Västra Götalands län (bet. 1996/97:BoU13, rskr. 1996/97:228). I september 2001 överlämnade regeringen till riksdagen propositionen Regional samverkan och statlig länsförvaltning (prop. 2001/02:7) med förslag om att försöksverksamheten skulle upphöra. Kommuner och landsting skulle i stället kunna bilda s.k. samverkansorgan. Riksdagens beslut i januari 2002 (bet. 2001/02:KU7, rskr. 2001/02:138) överensstämde i huvudsak med regeringens förslag, med den skillnaden att försöksverksamheten i Skåne och Västra Götalands län förlängdes till utgången av 2006. Regeringen överlämnade i oktober 2004 till riksdagen propositionen Förlängd försöksverksamhet med ändrad regional ansvarsfördelning i Skåne och Västra Götalands län (prop. 2004/05:8). Riksdagen beslutade att, i enlighet med propositionen, ytterligare förlänga försöksverksamheten i Skåne och Västra Götalands län t.o.m. utgången av 2010 (bet. 2004/05:KU7, rskr. 2004/05:68).

Ansvarskommittén (Fi 2003:10 och Fi 2004:93) fick i uppdrag att se över strukturen och uppgiftsfördelningen inom samhällsförvaltningen och skulle bl.a. överväga om den regionala nivån kan se olika ut i skilda delar av landet när det gäller fördelningen av ansvar för uppgifter med anknytning till regional utveckling. I februari 2007 lämnade Ansvarskommittén sitt slutbetänkande Hållbar samhällsorganisation med utvecklingskraft (SOU 2007:10). Kommittén föreslog bl.a. att försöksverksamheten i Skåne och Västra Götalands län skulle upphöra i samband med att s.k. regionkommuner bildas i hela landet. Kommittén föreslog vidare att landstingen ska

ersättas av s.k. regionkommuner och genom en lag om regionalt utvecklingsarbete tilldelas fler statliga regionala uppgifter än de som ingår i försöksverksamheten med ändrad regional ansvarsfördelning. Ansvarskommitténs betänkande bereds inom Regeringskansliet.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att försöksverksamheten med ändrad regional ansvarsfördelning görs om till att gälla permanent för Skåne och Västra Götalands län. Ansvarsfördelningen mellan staten och landstingen ska enligt förslaget följa den som för närvarande gäller enligt försöksverksamheten i Skåne och Västra Götalands län. Regeringen föreslår att verksamheten ska regleras i en ny lag om regionalt utvecklingsansvar i vissa län som omfattar Gotlands, Skåne, Hallands och Västra Götalands län.

Skåne läns landsting, Hallands läns landsting och Västra Götalands läns landsting ska få använda beteckningarna regionfullmäktige och regionstyrelse, utom i samband med val.

Vissa ändringar föreslås i lagen (2002:34) om samverkansorgan i länen, bl.a. föreslås en definition av regionalt tillväxtarbete som motsvarar den definition som föreslås i den nya lagen. Följdändringar föreslås också i lagen (2007:459) om strukturfondspartnerskap, där benämningen regionalt självstyrelseorgan ersätts av uttrycket berört landsting som avses i lagen om regionalt utvecklingsansvar i vissa län.

Utskottets övervägande

Regionalt utvecklingsansvar i vissa län

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker huvudsak regeringens lagförslag som innebär att försöksverksamheten med ändrad regional ansvarsfördelning i Skåne och Västra Götalands län görs om till att gälla permanent enligt en ny lag som omfattar Gotlands, Skåne, Hallands och Västra Götalands län och innehåller bestämmelser om regionalt tillväxtarbete och om länsplaner för regional transportinfrastruktur. De föreslagna ändringarna i vissa andra lagar tillstyrks också.

Gällande bestämmelser

Enligt lagen (1996:1414) om försöksverksamhet med ändrad regional ansvarsfördelning (försöksverksamhetslagen) har landstingen i Skåne och Västra Götalands län från länsstyrelsen i respektive län övertagit ansvaret för det sektorsövergripande arbetet med att utarbeta en strategi för länets långsiktiga utveckling. I försöksverksamheten i Skåne län ingår även att besluta om bidrag till regionala kulturinstitutioner. Enligt försöksverksamhetslagen ingår följande uppgifter:

- ansvaret för det sektorsövergripande arbetet med att utarbeta en strategi för länets långsiktiga utveckling (2 § 1)
- ansvaret för frågor om länsplaner för regional transportinfrastruktur (2 § 2)
- att från Statens kulturråd överta befogenheten att besluta om fördelningen av statsbidrag till regionala kulturinstitutioner enligt vad som närmare föreskrivs av regeringen (2 § 3, gäller enbart Skåne län)
- att besluta om användningen av regionalpolitiska och andra utvecklingsmedel enligt vad som närmare föreskrivs av regeringen (2 § 4).

Försöksverksamhetslagen innehåller vidare bestämmelser om att landstingen ska samverka med länets kommuner och landsting samt med länsstyrelsen och övriga berörda statliga myndigheter (6 §). I lagen anges även att samråd bör ske med företrädare för berörda organisationer och näringslivet i länet (7 §).

Som en följd av att det i försöksverksamheten ingår att besluta om de regionala företagsstöden har landstingen i Skåne och Västra Götalands län även uppgifter avseende kommersiell service. I uppgifterna ingår att främja tillgängligheten till service i serviceglea områden, samordna insatser för kommersiell service och att besluta om stöd till kommersiell

service enligt förordningen (2000:284) om stöd till kommersiell service. Landstingen i Skåne och Västra Götalands län har även uppgiften att besluta om användningen av vissa statliga medel för insatser kopplade till IT-satsningar.

Enligt lagen (2002:34) om samverkansorgan i länen (samverkansorganslagen) har kommuner och landsting möjlighet att i ett län bilda kommunala samverkansorgan. Med kommunala samverkansorgan avses en kommunal beslutande församling inom ett län med särskild uppgift att svara för regionala utvecklingsfrågor i länet. Samtliga kommuner i ett län måste ingå i samverkansorganet. Samverkansorganens uppgifter och organisationer skiljer sig åt eftersom de, utöver att ha tagit över vissa statliga uppgifter, också kan få uppgifter från sina medlemmar, dvs. kommuner och i vissa fall landsting.

Samverkansorganen utgör inte någon försöksverksamhet och är därmed inte tidsbegränsade. Fjorton län har kommunala samverkansorgan. Dessa län är: Uppsala, Södermanlands, Östergötlands, Jönköpings, Kronobergs, Kalmar, Gotlands, Blekinge, Hallands, Värmlands, Örebro, Dalarnas, Gävleborgs och Västerbottens län.

Samverkansorganen har enligt samverkansorganslagen till uppgift att

- utarbeta program för länets utveckling som kommuner och landsting avser att genomföra i samarbete med andra parter (3 § 1)
- samordna utvecklingsinsatser i länet för genomförande av programmet (3 § 2)
- besluta om användningen av vissa statliga medel för regional utveckling, enligt vad som närmare föreskrivs av regeringen (3 § 3)
- besluta om prioritering bland åtgärder avseende infrastruktur m.m. vid upprättande av länsplaner för regional infrastruktur (3 § 4)
- följa upp åtgärder och effekter av utvecklingsarbetet i länet (3 § 6)
- lämna en årlig redovisning avseende åtgärder och effekter till regeringen (3 § 7).

Samverkansorganslagen innehåller även bestämmelser om att samverkansorganen ska, vid utarbetande av utvecklingsprogram och upprättande av länsplaner för regional infrastruktur, samråda med de statliga myndigheter som berörs (5 §). Samverkan ska vidare ske med länets kommuner och landsting (6 §). Samråd och samverkan bör ske med företrädare för berörda organisationer och näringslivet i länet (7 §).

Det finns en skillnad mellan vilka medel som landstingen inom försöksverksamheten och samverkansorganen beslutar om. I försöksverksamheten ingår för landstingen att också besluta om de regionala företagsstöden. Samverkansorganen har inte denna uppgift, förutom i Gotlands och Kalmar län. Anledningen till denna ordning är att dessa två län ingick i försöksverksamheten med en ändrad regional ansvarsfördelning t.o.m. 2002. År 2003 bildades samverkansorgan i Kalmar och Gotlands län som fick behålla uppgiften att besluta om de regionala företagsstöden. I och med att

samverkansorganen i Kalmar och Gotlands län beslutar om de regionala företagsstöden har de även vissa uppgifter avseende kommersiell service. De har även uppgiften att besluta om användningen av vissa statliga medel för insatser kopplade till IT-satsningar.

Enligt förordningen (2007:825) med länsstyrelseinstruktion svarar länsstyrelsen för den statliga förvaltningen i länet, i den utsträckning inte någon annan myndighet har ansvaret för särskilda förvaltningsuppgifter (1 §). Länsstyrelsen ska verka för att nationella mål får genomslag i länet samtidigt som hänsyn ska tas till regionala förhållanden och förutsättningar. Utifrån ett statligt helhetsperspektiv ska länsstyrelsen arbeta sektorsövergripande och inom myndighetens ansvarsområde samordna olika samhällsintressen och statliga myndigheters insatser. Länsstyrelsen ska främja länets utveckling och noga följa tillståndet i länet (2 §).

Länsstyrelsen bedriver verksamhet inom ca 20 olika statliga sektorer. I län utan försöksverksamhet eller samverkansorgan (Stockholms, Västmanlands, Västernorrlands, Jämtlands och Norrbottens län) har länsstyrelsen samma uppgifter som samverkansorganen och landstingen i Skåne och Västra Götalands län, dvs. att ansvara för regionalt tillväxtarbete i länet och att upprätta och fastställa länsplaner för regional transportinfrastruktur. I län med försöksverksamhet eller kommunala samverkansorgan medverkar länsstyrelserna i genomförandet av det regionala tillväxtarbetet enligt förordningen (2007:713) om regionalt tillväxtarbete och länsstyrelseinstruktionen. Vidare gäller att länsstyrelserna, utom i Kalmar, Gotlands, Skåne och Västra Götalands län, hanterar de regionala företagsstöden och vissa uppgifter avseende kommersiell service. De har även uppgiften att besluta om användningen av vissa statliga medel för insatser kopplade till IT-satsningar. Länsstyrelsen har i samtliga län enligt förordningen om regionalt tillväxtarbete ett ansvar att följa upp hur andra statliga myndigheter tillämpar det regionala utvecklingsprogrammet (18 § 1). Länsstyrelsen ska vidare främja och samordna andra statliga myndigheters insatser för regional tillväxt i länet (18 § 2) och, i förekommande fall, löpande informera samverkansorganet eller självstyrelseorganet om andra statliga myndigheters insatser för regional tillväxt i länet (18 § 3). I arbetet med transportinfrastrukturplaneringen har samtliga länsstyrelser ett prövningsansvar kopplat till den fysiska planeringsprocessen. Bland annat ska länsstyrelserna godkänna upprättade miljökonsekvensbeskrivningar, avge yttranden över arbetsplaner för vägar och järnvägsplaner samt pröva vissa tillstånd enligt miljöbalken.

Propositionen

Regeringen föreslår i propositionen att riksdagen antar regeringens förslag till lag om regionalt utvecklingsansvar i vissa län, lag om ändring i lagen (2002:34) om samverkansorgan i länen och lag om ändring i lagen (2007:459) om strukturfondspartnerskap. Regeringens bedömning är att för-

söksverksamheten med ändrad regional ansvarsfördelning bör göras om att gälla permanent för Skåne och Västra Götalands län och att ansvarsfördelningen mellan staten och landstingen bör följa den som för närvarande gäller för försöksverksamheten i Skåne och Västra Götalands län. Regeringens förslag innebär att verksamheten regleras i en ny lag som omfattar Gotlands, Skåne, Hallands och Västra Götalands län.

Sammantaget bedömer regeringen i likhet med flertalet remissinstanser att försöksverksamheten fallit väl ut. Regeringen anser att resultatet av försöksverksamheten bör ställas i relation till sitt syfte, vilket är att öka den demokratiska förankringen av det regionala tillväxtarbetet. För att denna ska öka fordras enligt regeringen att det finns en stark politisk förankring på lokal och regional nivå för att ta över uppgifter från staten. En ändrad ansvarsfördelning mellan staten och den kommunala nivån måste ske utifrån ett starkt och tydligt lokalt och regionalt initiativ.

Landstingen i Skåne och Västra Götalands län har hemställt om att försöksverksamheten ska göras permanent. Hallands läns landsting och Gotlands kommun har ansökt om att få ta över statliga uppgifter inom ramen för befintlig länsindelning.

Landstingen i Gävleborgs, Dalarnas, Uppsala, Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands och Västernorrlands län har också ansökt hos regeringen om att få ta över vissa statliga uppgifter samtidigt med att de även ansökt om förändrad landstingsindelning men Kammarkollegiet har avstyrkt en sådan ändring. Mot denna bakgrund har regeringen i tilläggsdirektiv (dir. 2010:12) gett Utredningen för översyn av statlig regional förvaltning m.m. i uppdrag att också pröva om det är möjligt att finna en gränsdragning som uppfyller kraven i lagen (1979:411) om ändringar i Sveriges indelning i kommuner och landsting dels för Norrbottens, Västerbottens, Västernorrlands och Jämtlands läns landsting, dels för Uppsala, Dalarnas och Gävleborgs läns landsting.

Det är regeringens bedömning att en förändrad ansvarsfördelning kan göras permanent i de län som kan uppvisa ett lokalt och regionalt initiativ att ta över vissa statliga uppgifter och där inga oklarheter finns kring den framtida landstingsindelningen.

Mot bakgrund av synpunkter under remissbehandlingen om att förslaget för med sig en asymmetrisk samhällsorganisation och brister i kopplingen till Ansvarsutredningens kriterier för en s.k. regionkommun framhåller regeringen att den inte utgått från Ansvarskommitténs kriterier och att förslaget om vilka län som bör omfattas inte bör ställas i relation till dessa. Regeringen understryker att förslaget innebär att vissa statliga uppgifter förs till befintliga organisationer och att det inte skapas några nya organisationsformer. Regeringen hänvisar till att landstingen i huvudsak har hälso- och sjukvårdsuppgifter och att de statliga uppgifter som förs över kommer att utgöra en mindre del av landstingens verksamhet.

Regeringens förslag innebär att de verksamheter som ska omfattas av lagen ska utgöras av uppgifter inom regional tillväxtpolitik och transportinfrastrukturplanering. Mot bakgrund av pågående beredningsarbete lämnas i propositionen inget förslag avseende kulturverksamheten i de fyra berörda länen.

Regeringens förslag innebär att Skåne läns landsting, Hallands läns landsting och Västra Götalands läns landsting ska få använda beteckningarna regionfullmäktige och regionstyrelse utom i samband med val. Under remissbehandlingen fördes den synpunkten fram att möjligheten att använda beteckningarna regionfullmäktige och regionstyrelse borde kunna omfatta även Gotlands kommun. Regeringen hänvisar till att Skåne läns landsting och Västra Götalands län i enlighet med försöksverksamhetslagen använder beteckningarna regionfullmäktige och regionstyrelsen. Regeringen anser att det inte finns skäl att göra några förändringar i detta avseende. Även Hallands läns landsting bör ges möjlighet att använda beteckningarna medan detta enligt propositionen inte bör gälla för Gotland, eftersom det är en landstingsfri kommun och det är angeläget att det är tydligt vilka organisationer som avses.

Regeringens förslag innebär att begreppet landstingsfullmäktige ska användas även vid val i Skåne läns landsting, Hallands läns landsting och Västra Götalands läns landsting i avvaktan på de ändringar i grundlagen som föreslagits (prop. 2010/11:80) och som innebär att beteckningarna primärkommun och landstingskommun utmönstras ur regeringsformen och ersätts av begreppet kommuner på lokal och regional nivå.

I den nya lagen och i lagen om samverkansorgan i länen förs enligt regeringens förslag in en definition av regionalt tillväxtarbete. Enligt bestämmelserna (2 § respektive 3 a §) avses med regionalt tillväxtarbete i dessa lagar insatser för att skapa en hållbar tillväxt och utveckling. Arbetet ska enligt vad som anges i propositionen innefatta ett ekonomiskt, socialt miljö- och jämställdhetsperspektiv och ett jämställdhetsperspektiv.

Förslaget innebär vidare att landstingen i Skåne, Hallands och Västra Götalands län samt Gotlands kommun ska utarbeta och fastställa en strategi för länets utveckling och samordna insatser för genomförandet. Vidare ska de besluta om användningen av vissa statliga medel för regionalt tillväxtarbete, trots bestämmelsen i 2 kap. 8 § andra stycket kommunallagen som föreskriver att en kommun eller ett landsting bara får stödja enskilda näringsidkare om det finns synnerliga skäl. Dessutom ska de aktuella landstingen och Gotlands kommun följa upp, låta utvärdera och årligen redovisa resultatet av det regionala tillväxtarbetet till regeringen. De ska också enligt förslaget få utföra vissa uppgifter inom ramen för EU:s strukturfondsprogram. Uppgiften att ta emot och bereda ansökningar om bidrag från EU:s strukturfonder avseende mål 1 och mål 2 ska utgå ur lagen om samverkansorgan i länen.

Landstingen i Skåne, Hallands och Västra Götalands län samt Gotlands kommun ska enligt förslaget upprätta och fastställa en länsplan för regional infrastruktur. De ska samverka med länsstyrelserna och övriga berörda statliga myndigheter. Landstingen ska också samverka med länets kommuner. De aktuella landstingen och Gotlands kommun ska samråda med företrädare för berörda organisationer och näringslivet i länet. Strategier för länets utveckling ska beaktas av länsstyrelsen och av statliga myndigheter, som bedriver verksamhet i länet. De ska lämna de aktuella landstingen och Gotlands kommun det biträde de behöver för regionalt tillväxtarbete och transportinfrastrukturplanering och löpande informera dem om pågående och planerade verksamheter som har betydelse för länets utveckling.

Motionerna

I motion K12 av Berit Andnor m.fl. (s, v, mp) begärs ett tillkännagivande till regeringen om att regeringen bör återkomma med en helhetslösning av regionfrågan enligt de principer som återfinns i motionen. Motionärerna anför att regeringen med sitt förslag inte tar något samlat grepp om regionfrågan utan väljer en dellösning som i praktiken omöjliggör ett framtida genomförande av Ansvarskommitténs förslag. När regeringen i propositionen konstaterar att den inte utgått från kommitténs kriterier för de föreslagna förändringarna blir det tydligt att detta sker medvetet.

De föreslagna förändringarna blir därför inte en lösning på de frågor Ansvarskommittén har utrett utan ställer i stället upp hinder för en del av de där diskuterade framtida helhetslösningarna. Om regeringens princip om att lösa frågan del för del utan en idé om helheten fullföljs, är risken uppenbar för en situation i slutändan där några delar av landet blir ”kvar” utan möjligheter att på egen hand klara regionala uppgifter, såsom en fullgod sjukvård, och utan möjligheter till samgående med intilliggande län. En sådan utveckling kan bara splittra landet och ytterligare bidra till skillnader mellan olika landsändar vad gäller möjligheten att ge god sjukvård och annan service. En sådan utveckling går i helt motsatt riktning mot en nödvändig regionalpolitik med syftet att få livskraftiga regioner i hela Sverige, inte bara i redan välmående tillväxtregioner.

I motion K11 av Christer Engelhardt (s) begärs ett tillkännagivande till regeringen om att Gotland ska få använda beteckningarna regionfullmäktige och regionstyrelse. Enligt motionen framgår av regeringens förslag till lag om regionalt utvecklingsansvar att Gotlands län har samma ansvar och befogenheter som andra som omfattas av lagen. Det framhålls som olyckligt att Gotlands kommun, när allt annat är lika, inte får möjlighet att använda beteckningarna regionfullmäktige och regionstyrelse. I de internationella kontakterna som Gotland har i Östersjösamarbetet och på EU-nivå är det värdefullt att använda dessa begrepp, som förstås i EU-sammanhang

och visar den status och de befogenheter Gotland har. Den nya lagen blir enligt motionen också tydligare om samma beteckningar används för alla som omfattas av lagen.

Utskottets ställningstagande

Regeringens förslag utgår inte från Ansvarskommitténs kriterier. Utskottet gör ingen annan bedömning än regeringen när det gäller att urvalet av dem som ska omfattas av den nya lagen inte bör ställas i relation till dessa kriterier. Några nya organisationsformer skapas inte och de uppgifter som förs över kommer att utgöra en mindre del av landstingens verksamhet.

Utskottet delar regeringens bedömning att en förändrad ansvarsfördelning bör göras permanent i de län som kan uppvisa ett lokalt och regionalt initiativ att ta över vissa statliga uppgifter och där inga oklarheter finns kring den framtida landstingsindelningen. Som regeringen föreslagit bör den nya lagen om regionalt utvecklingsansvar i vissa län därför omfatta Gotlands, Skåne, Hallands och Västra Götalands län.

Utskottet avstyrker motion K12.

När det gäller frågan om benämningarna regionfullmäktige och regionstyrelsen anser utskottet att dessa benämningar också bör kunna användas i Gotland. Mot bakgrund av att den föreslagna lagen om regionalt utvecklingsansvar omfattar samma verksamhet för Gotlands del som för de landsting som lagen gäller för, bör enligt utskottets mening samma benämningar kunna gälla för Gotland som för landstingen. Utskottet anser dock att det saknas tillräckligt underlag att i detta lagstiftningsärende genomföra de lagändringar som kan behövas i detta syfte. Regeringen bör därför skyndsamt se över vilka lagändringar som behöver göras och snarast möjligt återkomma till riksdagen med lagförslag som innebär att beteckningarnas regionfullmäktige och regionstyrelsen också får användas för Gotlands del. Detta bör riksdagen med bifall till motion K11 ge regeringen till känna.

Reservation

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer.

Helhetslösning, punkt 3 (s, v, mp)

av Berit Andnor (s), Morgan Johansson (s), Yilmaz Kerimo (s), Helene Petersson i Stockaryd (s), Billy Gustafsson (s), Marianne Berg (v), Phia Andersson (s) och Mikael Johansson (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:K12.

Ställningstagande

Enligt vår mening är det nödvändigt att regionfrågan får en helhetslösning. Riksdagen måste nu när tiden för försöksverksamhetslagen går ut fatta de beslut om reformerad samhällsorganisation som krävs inte bara för att permanenta de två regioner som omfattas av försöksverksamheten utan också för att ytterligare regioner ska kunna bildas i samband med de allmänna valen 2014.

Ansvarskommitténs förslag till en reformerad samhällsorganisation bygger på att Sverige är en enhetsstat med stark lokal och regional förankring. Målet för samhällsorganen är att skapa likvärdiga levnadsvillkor och möjligheter för alla människor i landet. Regeringen och riksdagen måste ha det övergripande ansvaret.

Ett av skälen för en övergripande regionreform är att hälso- och sjukvården är mycket resurskrävande och behöver ett stort underlag för att den specialiserade sjukvården ska kunna vara effektiv och tillgodogöra sig nya forskningsresultat. Även utvecklingen av arbetsmarknaden och förutsättningarna för tillväxten gör att en sådan övergripande reform behövs. Nya och större regioner bör ges ett samlat ansvar för regional utveckling för att nå maximal kraft och klara den resursökning som krävs för att fullt klara samhällets åtaganden.

Regeringen tar med sitt förslag inte ett samlat grepp av regionfrågan utan väljer i stället medvetet en dellösning som ställer upp hinder för dessa framtida helhetslösningar och i praktiken omöjliggör ett genomförande av Ansvarskommitténs förslag. Om regeringens princip att lösa frågan del för del fullföljs, finns det en uppenbar risk att det i slutändan blir kvar några delar av landet utan möjligheter att på egen hand klara

regionala uppgifter och utan möjligheter till samgående med intilliggande län. En sådan utveckling kan bara splittra landet och bidra till skillnader när det gäller möjligheten att ge god sjukvård och annan service. En sådan utveckling strider mot det nödvändiga syftet med en regionpolitik, nämligen att få livskraftiga regioner i hela Sverige, inte bara i redan välmående regioner.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2009/10:156 Regionalt utvecklingsansvar i vissa län :

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om regionalt utvecklingsansvar i vissa län,
2. lag om ändring i lagen (2002:34) om samverkansorgan i länen,
3. lag om ändring i lagen (2007:459) om strukturfondspartnerskap.

Följdmotionerna

2009/10:K11 av Christer Engelhardt (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Gotland ska få använda beteckningarna regionfullmäktige och regionstyrelse.

2009/10:K12 av Berit Andnor m.fl. (s, v, mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med en helhetslösning av regionfrågan enligt de principer som återfinns i motionen.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om regionalt utvecklingsansvar i vissa län

Härigenom föreskrivs följande.

Lagens tillämpningsområde och definitioner

1 § I denna lag finns bestämmelser om regionalt tillväxtarbete och om länsplaner för regional transportinfrastruktur i Gotlands, Skåne, Hallands och Västra Götalands län.

2 § Med regionalt tillväxtarbete avses i denna lag insatser för att skapa en hållbar regional tillväxt och utveckling.

3 § Denna lag gäller för Skåne läns landsting, Hallands läns landsting och Västra Götalands läns landsting. Lagen gäller också, med undantag för 4 § och 8 § 1, för Gotlands kommun. Det som sägs om ett landsting gäller i sådant fall kommunen.

4 § De landsting som avses i denna lag får besluta att landstingsfullmäktige och landstingsstyrelsen i stället ska betecknas regionfullmäktige och regionstyrelsen. Det som sägs i andra författningar om landstingsfullmäktige och landstingsstyrelsen gäller i sådant fall regionfullmäktige och regionstyrelsen.

Vid genomförande av val enligt vallagen (2005:837) ska dock beteckningen landstingsfullmäktige användas.

Regionalt tillväxtarbete

5 § De landsting som avses i denna lag ska

1. utarbeta och fastställa en strategi för länets utveckling och samordna insatser för genomförandet av strategin,

2. trots 2 kap. 8 § andra stycket kommunallagen (1991:900) besluta om användningen av vissa statliga medel för regionalt tillväxtarbete, och

3. följa upp, låta utvärdera och årligen till regeringen redovisa resultaten av det regionala tillväxtarbetet.

6 § De landsting som avses i denna lag får utföra uppgifter inom ramen för EU:s strukturfondsprogram.

Transportinfrastruktur

7 § De landsting som avses i denna lag ska upprätta och fastställa länsplaner för regional transportinfrastruktur.

Samverkan och samråd

8 § De landsting som avses i denna lag ska samverka med

1. länets kommuner, och
2. länsstyrelsen och övriga berörda statliga myndigheter.

9 § De landsting som avses i denna lag ska samråda med företrädare för berörda organisationer och näringslivet i länet.

Statliga myndigheter

10 § Statliga myndigheter som bedriver verksamhet i länet ska beakta den strategi som fastställts för länets utveckling.

Länsstyrelsen och övriga statliga myndigheter ska inom sina verksamhetsområden lämna de landsting som avses i denna lag det biträde som de behöver för regionalt tillväxtarbete och regional transportinfrastrukturplanering. De ska också löpande informera de landsting som avses i denna lag om pågående och planerade verksamheter som har betydelse för länets utveckling.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2011.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (2002:34) om samverkansorgan i länen

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2002:34) om samverkansorgan i länen

dels att 8 och 10 §§ ska upphöra att gälla,

dels att rubriken närmast före 10 § ska utgå,

dels att 2, 3 och 5–7 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas en ny paragraf, 3 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Följande kommunala organ kan utgöra samverkansorgan:

1. ett kommunalförbund som har samtliga kommuner i länet som medlemmar och där även landstingen kan ingå som medlem, samt

2. *Gotlands kommun i Gotlands län.*

2 §

Ett kommunalförbund som har samtliga kommuner i länet som medlemmar och där även landstingen kan ingå som medlem *kan utgöra ett samverkansorgan.*

3 §

Ett samverkansorgan har till uppgift att:

1. utarbeta *program* för länets utveckling som kommuner och landsting avser att genomföra i samarbete med andra parter,

2. samordna *utvecklingsinsatser i länet för genomförande av programmet,*

3. besluta om användningen av vissa statliga medel för *regional utveckling enligt vad som närmare föreskrivs av regeringen,*

4. besluta om prioritering bland *åtgärder avseende infrastruktur m.m. vid upprättande av länsplaner för regional infrastruktur,*

5. *ta emot och bereda ansökningar om bidrag från EG:s strukturfonder avseende mål 1 och mål 2,*

6. *följa upp åtgärder och effekter av utvecklingsarbetet i länet,*

7. *lämna en årlig redovisning*

Ett samverkansorgan har till uppgift att

1. utarbeta *och fastställa en strategi* för länets utveckling som kommuner och landsting avser att genomföra i samarbete med andra parter,

2. samordna *insatser för genomförandet av strategin,*

3. *trots 2 kap. 8 § andra stycket kommunallagen (1991:900) besluta om användningen av vissa statliga medel för regionalt tillväxtarbete,*

4. *upprätta och fastställa länsplaner för regional transportinfrastruktur, och*

5. *följa upp, låta utvärdera och årligen till regeringen redovisa resultaten av det regionala tillväxtarbetet.*

avseende åtgärder och effekter till regeringen.

3 a §

Med regionalt tillväxtarbete avses i denna lag insatser för att skapa en hållbar regional tillväxt och utveckling.

5 §

Samverkansorganet skall vid utarbetande av utvecklingsprogram enligt 3 § 1 och upprättande av länsplaner för regional infrastruktur enligt 3 § 4 samråda med de statliga myndigheter som berörs.

Samverkansorganet ska samverka med

- 1. länets kommuner,*
- 2. landstinget, och*
- 3. länsstyrelsen och övriga berörda statliga myndigheter.*

6 §

Samverkansorganet i länet skall samverka med länets kommuner och landstinget.

Samverkansorganet ska samråda med företrädare för berörda organisationer och näringslivet i länet.

7 §

Samverkansorganet i länet bör samråda och samverka med företrädare för berörda organisationer och näringslivet i länet.

Statliga myndigheter som bedriver verksamhet i länet ska beakta den strategi som fastställts för länets utveckling.

Länsstyrelsen och övriga statliga myndigheter ska inom sina verksamhetsområden lämna samverkansorganet det biträde som det behöver för det regionala tillväxtarbetet och regional transportinfrastrukturplanering. De ska också löpande informera samverkansorganet om pågående och planerade verksamheter som har betydelse för länets utveckling.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2011.

3 Förslag till lag om ändring i lagen (2007:459) om strukturfondspartnerskap

Härigenom föreskrivs att 1 och 2 §§ lagen (2007:459) om strukturfondspartnerskap ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Inom ramen för förvaltningen av *EG:s* strukturfonder *skall* strukturfondspartnerskap bildas enligt denna lag.

Inom det geografiska området för varje regionalt strukturfondsprogram för regional konkurrenskraft och sysselsättning och motsvarande regionala planer för det nationella strukturfondsprogrammet för regional konkurrenskraft och sysselsättning *skall* ett gemensamt strukturfondspartnerskap bildas.

Strukturfondspartnerskapet *skall* bland de ansökningar som godkänts av förvaltande myndighet för det berörda strukturfondsprogrammet yttra sig över vilka ansökningar som *skall* prioriteras. Strukturfondspartnerskapets yttrande *skall* vara bindande i den förvaltande myndighetens fortsatta handläggning.

Om ansökan om stöd avser ett projekt inom ett regionalt strukturfondsprogram för regional konkurrenskraft och sysselsättning, *skall* strukturfondspartnerskapet samråda med berört samverkansorgan, *regionalt självstyrelseorgan* eller länsstyrelse i fråga om projektets överensstämmelse med det regionala *utvecklingsarbetet* i berörda län.

Föreslagen lydelse

1 §

Inom ramen för förvaltningen av *EU:s* strukturfonder *ska* strukturfondspartnerskap bildas enligt denna lag.

Inom det geografiska området för varje regionalt strukturfondsprogram för regional konkurrenskraft och sysselsättning och motsvarande regionala planer för det nationella strukturfondsprogrammet för regional konkurrenskraft och sysselsättning *ska* ett gemensamt strukturfondspartnerskap bildas.

Strukturfondspartnerskapet *ska* bland de ansökningar som godkänts av förvaltande myndighet för det berörda strukturfondsprogrammet yttra sig över vilka ansökningar som *ska* prioriteras. Strukturfondspartnerskapets yttrande *ska* vara bindande i den förvaltande myndighetens fortsatta handläggning.

2 §

Om *en* ansökan om stöd avser ett projekt inom ett regionalt strukturfondsprogram för regional konkurrenskraft och sysselsättning, *ska* strukturfondspartnerskapet samråda med berört samverkansorgan, *berört landsting som avses i lagen (2010:xx) om regionalt utvecklingsansvar i vissa län* eller länsstyrelse i fråga om projektets överensstämmelse med det regionala *tillväxtarbetet* i berörda län.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2011.